

MATERIÁLY

X MEZINÁRODNÍ VĚDECKO-PRAKTICKÁ KONFERENCE

VĚDA A VZNIK - 2013/2014

27.12.2013 - 05.01.2014

Díl 19

Pedagogika

Praha
Publishing House
«Education and Science» s.r.o.

Vydáno Publishing House «Education and Science»,
Frýdlanská 15/1314, Praha 8
Spolu s DSP SHID, Berdianskaja 61 Б, Dnepropetrovsk

**Materiály X mezinárodní vědecko - praktická konference
«Věda a vznik– 2013/2014».** - Díl 19. Pedagogika.: Praha.
Publishing House «Education and Science» s.r.o - 112 stran

Šéfredaktor: Prof. JUDr. Zdeněk Černák

Náměstek hlavního redaktor: Mgr. Alena Pelicánová

Zodpovědný za vydání: Mgr. Jana Štefko

Manažer: Mgr. Helena Žáková

Technický pracovník: Bc. Kateřina Zahradníčková

X sběrně nádobě obsahují materiály mezinárodní vědecko - praktická konference «Věda a vznik» (27 prosinců 2013 - 05 ledna 2014 roku) po sekcích Pedagogika.

Pro studentů, aspirantů a vědeckých pracovníků

Cena 270 Kč

ISBN 978-966-8736-05-6

© Kolektiv autorů, 2013/2014

© Publishing house «Education and Science» s.r.o.

OBSAH

PEDAGOGIKA

PROBLÉMU PŘIPRAVY ODBORNÍKŮ

Шибкавич Е. Subject-related communicative language competence of future IT specialists	3
Михайлик С.А. ПедагогOMETрика – наука о математическом моделировании эффективности системного учебного процесса	8
Маршова М.М. Активизация познавательной деятельности студентов на занятиях технологии швейных изделий	10
Павлова Ж.В. Технология проведения нетрадиционных практических занятий по экономике	14
Мирош П.В., Андреева О.А. Сущность понятия иноязычной компетенции студентов неязыковых специальностей вуза	17
Ковалевский Р.Л. Развитие коммуникативных компетенций и дидактическая организация учебного материала.....	21

ZÁKLADY VYCHOVATEL PROCESU

Потемкин В.А. Видимая экстериоризация внутреннего мира (в отношении «субъектности»).....	24
Шамкина Е.В. Духовно-нравственное воспитание в Ульяновской области (опыт совместной работы Правительства и областного духовно-патриотического Центра «Арское»).....	27
Рогубина I. The influence of the environmental education on the process of socialization of the school children.....	31
Ivanenko L., Vuytsym E. Moments of relaxation in secondary school classes.....	38
Шавриш О.П. Феномен совести у П.А.Флоренского как философское основание воспитания и развития личности студента технического вуза	41
Кушникова С., Скакова Л. Қиын балалар және олардың пайда болуына әсер ететін жәтімсіз факторлар.....	44
Савельятулина Л.Р., Андреева Е.А. Внеклассная работа как средство развития основ экологической культуры у младших школьников с задержкой психического развития	48
Горбат М.В. Критерії і рівні толерантності особистості молодших школярів.....	51
Виноградова М.І., Таранич Я.В. Використання ігор на розвиток навичок читання при вивченні іноземної мови у початковій школі.....	55

В процессе скоординированной внеклассной работы учитель решает следующие задачи:

• поощрение учеников дополнительными знаниями, отражающими закономерности окружающего мира; свойства и взаимосвязи предметов, явлений, соответствующими характеру современной науки, уровню ее развития предполагает принцип научности.

• воспитание детей в коллективной деятельности обязывает учителя отобрать такие формы и методы внеклассной работы, в процессе которых организуется совместная деятельность учащихся. Педагогически правильная организация внеклассной работы способствует созданию между детьми дружеских отношений, воспитывает требовательность, внимание и заботу друг к другу.

Таким образом, формирование основ экологической культуры у младших школьников с задержкой психического развития возможно только при условии взаимосвязи различных типов и видов внеклассной деятельности. Разнообразная деятельность дает возможность школьникам овладеть глубокими знаниями о связях человека с природой, увидеть экологические проблемы в реальной жизни, научиться простейшим умениям по охране природы.

Литература:

1. Захлебный А.Н., Суравегина И.Т. Экологическое образование школьников во внеклассной работе. – М.: «Просвещение», 2004.
2. Испандиярова А.М. Формирование экологической культуры у учащихся в процессе обучения (аксиологический аспект), диссер. на соиск. уч. степ, к.н.п. Шымкент, 2005. – 188с.
3. Кочергин А.Н. Экологическое образование и воспитание в контексте современных глобальных техногенных процессов // Философия образования: Сб. науч. ст. / Отв. ред. А.Н.Кочергин. -М.: Фонд «Новое тысячелетие», 2006. С. 246-264.
4. Педагогика. Под редакцией Ю.К. Бабанского, «Просвещение», М., 1983

Горват Маріанна Василівна

Мукачівський державний університет

КРИТЕРІЇ І РІВНІ ТОЛЕРАНТНОСТІ ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Суперечність між необхідністю цілеспрямованого виховання толерантності молодших школярів та реальним станом цієї роботи в загальноосвітніх навчальних закладах України визначило зміст нашої експериментальної роботи.

Діагностика стану толерантності молодших школярів передбачала вибір критеріїв толерантності особистості.

Наші дослідження спрямовані на виокремлення показників толерантності у молодших школярів. Тому розглянемо деякі підходи щодо вибору критеріїв толерантності для них. Наукові розвідки показали, що проблемою виховання толерантності молодших школярів займалися як вітчизняні науковці, так і зарубіжні. Серед зарубіжних доцільним є виокремити дослідження П. Ключник, О. Крушельницької, О. Спіциної, А.Ширванян.

З вітчизняних науковців спрямуємо увагу на дослідження Т.Гурової та Е.Койкової. Запропоновані ними критерії відповідають проблемам їх досліджень. Зокрема Т.Гурова зазначила, що основними компонентами толерантності є психофізіологічний, мотиваційно-ціннісний, етико-комунікативний, емоційно-емпатійний, когнітивний, поведінковий і рефлексивний. Відповідно запропонувала такі критерії: емоційно-когнітивний, мотиваційно-ціннісний, діяльнісно-рефлексивний. Зазначені критерії не відповідають темі нашого дослідження, адже вони носять дещо узагальнений характер, враховують особливості полікультурного простору, а середовище діяльності молодшого школяра набагато полігамніше.

Е. Койкова виділила такі критерії толерантності: когнітивно-культурологічний, емоційно-ціннісний, поведінковий. Але процес виховання толерантності обмежувався лише одного предмета – уроками музики, поза як процес виховання охоплює весь навчально-виховний процес початкової школи і не є по елементним.

Загалом під сутністю категорії розуміють «критерій (від гр. kriterion) – ознака, на основі якої здійснюється оцінка, мірило. Критерії вихованості – це теоретично розроблені показники рівня сформованості різних якостей особистості (колективу).

Наявний науковий фонд з проблеми дослідження свідчить, що є чимало методик і програм діагностики вихованості, які звертаються до різних критеріїв. За спрямованістю, способом і місцем застосування критерії вихованості умовно поділяють на дві групи: 1) пов'язані з проявом результатів виховання у зовнішній формі – судженнях, оцінках, вчинках, діях особистості (провідні якості особистості, основні відношення особистості, віддалений результат виховання, суспільна спрямованість, поведінка у проблемній ситуації та ін.) і 2) пов'язані з явищами, прихованими від очей вихователя – мотивами, переконаннями, планами, орієнтаціями. Критеріями вихованості виступають такі інтегральні прояви особистості, як система цінностей (смыслів), здатність включитися у відповідний вид діяльності, проявити цілеспрямованість, осмисленість, самостійність, творчу активність, відповідальність.

Отже, вихованість особистості учня є цілісним утворенням, яке має високий рівень сформованості змістового, структурного і динамічного компоненту.

Виходячи з розуміння толерантності молодших школярів як одного з найважливіших компонентів вихованості особистості, що характеризується сукупністю сформованих знань, норм моралі і загальнолюдських цінностей, умінь використовувати їх у різних видах діяльності, у ставленні до поведінки іншої людини в процесі інтерактивного педагогічного спілкування нами були виділені критерії сформованості досліджуваного поняття та їх показники: когнітивний, емоційно-чуттєвий та комунікативно-поведінковий.

Вибір когнітивного критерію зумовлений тим, що нам було важливо з'ясувати наскільки молодші школярі розуміють сутність понять «толерантні цінності», «толерантна та інтолерантна поведінка», «толерантне середовище». Показниками означеного критерію виступили: повнота змісту, міцність знань та усвідомлення сутності зазначених категорій.

Емоційно-чуттєвий критерій відображає прояв емоцій і почуттів молодших школярів по відношенню до інших людей (милосердя, чуйність, співчуття, доброзичливість тощо), виражається в осягненні емоційного стану інших людей, у співпереживанні їм, у здатності об'єктивно оцінювати себе та інших. Показники: ступінь прояву емпатійності та толерантного ставлення; повнота ..., адекватність сприймання та виявлення емоційного ставлення до однокласників, однолітків, слабших та ін. Вибір означеного критерію зумовлений провідною роллю емоцій у житті дітей.

Комунікативно-поведінковий критерій характеризує рівень оволодіння молодшими школярами практичними вміннями та навичками щодо застосування знань про толерантність; закріплені навички і звички толерантної поведінки, усвідомлені дії і вчинки, засновані на конструктивних способів взаємодії, рівноправному спілкуванні, вміння слухати іншого, володіти собою; сприяння учнів згуртуванню колективу; реалізація толерантних цінностей у ситуації вільного вибору. Показниками якого виступили: вміння будувати відносини та дії в різних контактних ситуаціях, частота проявів толерантної та інтолерантної поведінки під в процесі спілкування, дивергентність та мобільність поведінки, соціальна активність та ініціативність.

На основі вищезазначених критеріїв і показників нами було виділено чотири рівні сформованості толерантної поведінки молодших школярів: високий, середній, нижче середнього, низький.

До високого рівня ми віднесли учнів у яких чітко виражена толерантність. Молодші школярі цієї групи відкриті для спілкування, володіють самоконтролем, витримкою, вміють правильно оцінити свої дії і дії оточуючих, уміють слухати співрозмовника, правильно висловлювати свої думки. Вони доброзичливі, чуйні по відношенню до оточуючих, завжди готові прийти на допомогу однокласникам, дорослим, вміють співпрацювати, володіють сформованою культурою поведінки, вміють визнавати свої помилки, здатні до співпереживання, співчуття. До цього рівня відносяться молодші школярі, знання яких різноманітні: від конкретних проявів толерантності в житті людей до узагальнень

рівня свого віку, позначили закономірності толерантної взаємодії людини з навколишнім світом. Вони вміють правильно оцінювати різні ситуації (у тому числі, конфліктні), усвідомлюють причини власного емоційного стану, проявляють непримиренність до всякого роду проявів зла, інтолерантних вчинків. Цьому рівню властиві наявність стійкого позитивного досвіду поведінки, вияв активної толерантної позиції.

До середнього рівня відносимо учнів у яких ситуативно виявляється толерантність, в них домінують толерантні прояви у спілкуванні. Для учнів цієї групи толерантність носить вибірково-ситуативний характер: можуть проявляти співчуття, співпереживання, доброзичливість по відношенню до оточуючих (близьким, одноліткам, літніх, слабших, з обмеженими можливостями та ін.), але ці прояви ситуативні, залежать від особистих інтересів і емоційного стану. Переживання, пов'язані з усвідомленням толерантних ціннісних орієнтацій, виникають рідко, частково ігноруються, а прояв толерантного ставлення до людей спонтанно, фрагментарно. Вони прагнуть до об'єктивної оцінки своїх вчинків і поведінки оточуючих, виявляють готовність до співробітництва, рівноправного спілкування, доброзичливі, досить терплячі. Учні з цим рівнем розвитку толерантності допомагають своїм однокласникам, оточуючим людям тільки тоді, коли їх попросять і допомогу особливо не утруднять їх. Для прояву толерантних форм поведінки у таких учнів необхідно підкріплення і схвалення з боку авторитетних дорослих. Вони приходять на виручку, в основному, тим товаришам, які перебувають з ними в одній мікрогрупі, сидять за однією партою і тощо. У відносинах присутня ситуативно-емоційна оцінка, проте почуття радості і задоволення від допомоги іншим виражаються слабо.

До нижче середнього рівня відносимо учнів у яких ситуативно виявляється інтолерантність, домінування інтолерантних проявів у спілкуванні. В основному спілкування учнів даної групи проявляється у вигляді діалогу без негативних емоцій, грубих виразів, але при деяких змінах (розбіжність поглядів, різке зауваження або критика, суперництво в чому-небудь), позитивні емоції змінюються негативними, діалог змінюється конфронтацією і агресією. Вони мають узагальнені, недиференційовані уявлення про толерантність, їх ролі в житті людей. Безпосередня негативна емоційна оцінка по відношенню до однокласників проявляється рідко, проте в ситуаціях конфлікту молодші школярі проявляють нетерпіння, невитриманість, войовничість. Надають допомогу тільки своїм друзям, не думають про інших людей, часто несправедливі до них. Цей рівень характеризується емоційними зривами і слабким проявом толерантної поведінки, що регулюється переважно вимогами старших та іншими зовнішніми стимулами.

Учні з низьким рівнем толерантності (у них яскраво виражена інтолерантність) проявляють ворожість, агресивність по відношенню до оточуючих, не бажають враховувати думки, поради інших людей, вони відмовляються йти на поступки, нетерплячі, емоційно невірні, у промові використовує негативну лексику. Такі школярі не проявляють турботи про своїх близьких, про оточуючих,

не допомагають своїм однокласникам, сміються над ними і над їхніми помилками і неприємностями. Самооцінка таких дітей завищена, підтримують відносини з невеликою кількістю однокласників, на їхню думку, гідних цього. У відносинах з однолітками часто виявляють агресивність, егоїзм, не пояснюючи причин власної поведінки і настрою. Їх емоційні переживання часто мають негативне забарвлення і неадекватними по відношенню до ситуації, характерна відсутність емоційного відгуку на події взагалі та відсутність почуттів і переживань, пов'язаних з усвідомленням толерантних ціннісних орієнтацій, зокрема.

Таким чином, означені критерії та рівні толерантності учнів складені у відповідності вікових особливостей та передбачуваних педагогічних умов виховання толерантності в процесі інтерактивного педагогічного спілкування молодших школярів.

Кандидат педагогічних наук, Комогорова М. І., студент, Тараннич Я. В.
Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ІГОР НА РОЗВИТОК НАВИЧОК ЧИТАННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Постановка проблеми. Однією з актуальних проблем сучасної методики викладання іноземних мов є організація навчання дітей молодшого шкільного віку за допомогою ігор. Сьогодні, як ніколи, широко усвідомлюється відповідальність суспільства за виховання іншомовної компетенції підростаючого покоління.

Аналіз останніх досліджень. Багато видатних педагогів звертали увагу на ефективність використання ігор у процесі навчання. Педагогічна сутність гри знайшла відображення в дослідженнях багатьох вітчизняних педагогів (Н. Анікеевої, П. Блонського, О. Газмана, П. Лесгафта та ін.) та закордонних (К. Бюлер, Дж. Дьюї, Дж. Селлі, В. Штейн та ін.). Так, педагоги розглядали вплив ігрової діяльності на розвиток дитини (С. Логачевська, А. Макаренко, В. Мухіна, Н. Огаркова, С. Русова, В. Сухомлинський, К. Ушинський, Я. Чепіга та ін.), виділяли гру як засіб пізнання дійсності (П. Підкасистий, Ж. Хайдаров та ін.), засіб засвоєння знань, умінь і навичок (П. Лесгафт, В. Сухомлинський та ін.), як засіб педагогічного впливу (А. Макаренко, К. Ушинський та ін.), виявляли взаємозв'язок гри та спілкування (Н. Анікеева та ін.) тощо.

Мета статті полягає у з'ясуванні ефективності використання ігрових прийомів при формуванні навичок читання на уроках англійської мови у молодших школярів.

Виклад основного матеріалу. Гра – шлях до пізнання іноземної мови. За допомогою гри розвивається інтерес до іноземної мови та відбувається перше